

NECROLÒGICA D'EN LLUIS PUIG FERRIOL

Acadèmic de Número de l' Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.

Per

Encarna Roca Trias

Acadèmica de Número

Llegida en la sessió ordinària de data 2 de març de 2021

Benvolguts companys acadèmics

Família de Lluís Puig.

Estimat Lluís.

El Professor Puig Ferriol va ser un dels professionals més més honestos que he conegut, tot això amb permís dels estimats col·legues. Lluís Puig Ferriol va ser un savi, un savi en el sentit d'home prudent, entenimentat a qui tothom ha d'escoltar, perquè mai els seus consells i les seves opinions van ser lleugeres, frívoles o sense sentit. I un home digne, que va ser el mestre de tots aquells que en un moment determinat ens vam dedicar a allò tan poc "científic" como era el Dret civil català, dit això en el sentit dels anys 60, en què dedicar-se a aquesta part del Dret civil era considerat quasi com a revolucionari i, per tant, poc assimilable a la ciència oficial. O com a mínim, progressista *avant la lettre*.

En Lluís Puig Ferriol i com és posseïdor de la dignitat intrínseca a la que abans m'he referit, tenia, a més *auctoritas*.

En Lluís Puig Ferriol va néixer a Begur l'any: 1932. Temps convulsos, que no van estalviar penes i dolors a la seva mateixa família. La casa on va néixer en Lluís era una casa "bona", però després la família es va traslladar a viure a una casa d'indiano, amb les seves palmeres i on molts de nosaltres hem tingut la sort de ser-hi acceptats. Va estudiar a l'escola de primer ensenyament del seu poble, llavors anomenada "Escola Nacional" i després a l'Institut Nacional d'Ensenyament Mitjà de Girona. Ensenyament públic, doncs. Va estudiar Dret a la Facultat de la UB entre els anys 1951 y 1956 i es va doctorar en Dret en la mateixa Facultat l'any 1963, amb una tesi dirigida pel Prof Fernández de Villavicencio titulada "El heredero fiduciario", publicada després per la

Càtedra Duran i Bas i que és encara un llibre de referència. Aquesta tesi va merèixer el Premi Duran i Bas de l'Excm. Ajuntament de Barcelona.

Va ser professor titular de Dret civil primer a la UB i després a la UAB, un cop creada la seva Facultat de Dret. Professor agregat i finalment *catedràtic*. Va ser el primer catedràtic català de dret civil després de la Guerra civil i els que vam ésser presents a la seva oposició en vam convèncer de dues coses: de la qualitat de Lluís Puig, que va donar una lliçó sensacional sobre la hipoteca mobiliària i la penyora sense desplaçament possessori que ningú esperava i a més, que seria molt molt difícil arribar al seu nivell, amb l'exigència dels exercicis, al qual s'havia d'afegir que lluitaves en camp aliè. En Lluís Puig va ser Degà de la Facultat de dret de la UAB durant vuit anys. Des de la seva jubilació, va ser nomenat professor emèrit.

La seva vida personal va ser prou senzilla: casat amb la Rosa Brugada, una noia d'Hostalrich, van tenir dos fills, en Pere i la Montse. I ara té uns quants néts.

Per parlar de les seves activitats en el camp científic és millor distribuir-les en dos grans blocs: el relatiu a la recerca i l'aplicació de la recerca en la producció de lleis, tot referit al Dret Civil Català o si més no, la major part. I el relatiu a la seva activitat com a jutge en el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i en el Tribunal de la Mitra d'Andorra primer i en la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del Principat d'Andorra des dels anys 1994 al 2002. Va ser president d'aquest Tribunal durant els anys 2000 al 2002. Després parlaré d'aquesta important activitat.

Però ningú és solament un currículum, com diu un anunci prou conegut. A partir d'una freda enumeració de la llista de publicacions i càrrecs que una persona ha ocupat al llarg de la seva vida, no es pot conèixer la persona de qui s'està parlant. Caldrà ara examinar en profunditat perquè les institucions han cregut en ell (p.e., se li ha atorgat amb molta justícia, per bé que amb retard, 2005, la Creu de Sant Jordi, el Premi a la Justícia i el Premi Puig Salellas i perquè hom considera una injustícia que altres institucions no l'hagin integrat entre els seus membres (p.e. no va ser membre de l'IEC). Què hi ha doncs, darrera del seu currículum?

1º El punt fort de la trajectòria científica i personal d'en Lluís Puig Ferriol ha estat la seva dedicació, investigació i consegüent mestratge en el Dret civil català. Hi va haver una època en què dedicar-se a aquesta branca "foral" era vista amb molts mals ulls pels grans mestres del Dret civil. No sols els que treballaven a Madrid, sinó els que treballaven aquí. Els que havíem de fer oposicions i en Lluís Puig va ser el primer catedràtic català de l'Estat espanyol després de la guerra civil, havíem d'anar molt en compte respecte d'allò que escrivíem i en Lluís ho podria confirmar amb la seva experiència com a opositor i com a membre de tribunals d'oposicions.

La dedicació de Puig Ferriol al nostre Dret ve de lluny. Ja he dit que la seva tesi doctoral va ser sobre una institució típicament catalana, l'hereu fiduciari; potser va ser la primera en aquesta matèria a la Facultat de Dret en DCC. Certament, l'entrada en

vigor de la compilació l'any 1960, va facilitar molt les coses. L'existència d'un llibre articulat de lleis permeté que els professors universitaris ens prenguéssim seriosament el Dret civil català, que fins aquell moment havia estat patrimoni dels pràctics del dret, sigui dit això sense cap ànim pejoratiu. La metodologia habitual en els estudis jurídics, més inclinada cap a l'exegesi dels textos era la més apropiada per a la construcció de teories relatives a un cos de lleis positives, per bé que les normes de la Compilació havien de ser interpretades d'acord amb la tradició jurídica catalana, que posteriorment va donar lloc a una nova escola, d'interpretacions més aviat historicistes, amb la que l'esperit positiu de Puig Ferriol no podia estar massa d'acord. Lluís va ser un jurista que emprà els mètodes tradicionals per a la interpretació del Dret civil català. Res a dir. Les lluites metodològiques no fan més que afavorir els cels dels conceptes, com posà en evidència Ihering. Ningú no discuteix els resultats de Lluís Puig.

A partir d'aquell moment, la producció literari-jurídica de Puig Ferriol sobre el Dret civil català va ser notable: el seu llibre sobre "El albaceazgo", que va guanyar el premi "*Antoni M. Borrell i Soler*", instituït per l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Barcelona, el Col·legi d'Advocats de Barcelona i el Col·legi Notarial de Catalunya i sobretot, els tractats "Fundamentos del Derecho civil de Cataluña" i "Instituciones del Dret civil de Catalunya", en els que hi he participat), constitueixen l'aportació més important al Dret civil català després de l'obra de Borrell i Soler. Però aquesta tasca va començar molt abans, en els seminaris de la Càtedra Duran i Bas, que molts recordareu, d'on van sortir les col·laboracions amb la RJC i els volums de la col·lecció de jurisprudència catalana del TS i del Tribunal de cassació de la Generalitat de Catalunya. No hi ha cap altra obra semblant en el context de l'Estat. Allà vam aprendre Dret català, perquè juntament amb els professors, venia un conjunt de professionals que aportaven els seus coneixements pràctics, cosa que no s'ha d'oblidar mai en els àmbits jurídics.

El segon aspecte de la seva dedicació al Dret civil català va tenir lloc en les seves intel·ligents aportacions en la seva tasca com a magistrat en el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, des del moment de la seva constitució fins la data de la seva jubilació. Recordo un vot particular en una sentència sobre un problema d'aliments o de prestació compensatòria en què dóna una lliçó del que és la correcta interpretació d'un jutge prudent. Però no és en els vots particulars on es demostra la seva destresa en afrontar les solucions pràctiques, derivades clarament del seu profund coneixement de la matèria de què s'està discutint. Lluís va ser un jutge respectat, prudent i amb sentit comú, sentit comú que solament es pot obtenir quan un té una formació sòlida i un coneixement molt profund, que no li crea la necessitat d'exposar doctrines molts cops incomprensibles i poc adequades per a les motivacions de la sentència. En Lluís tenia un profund coneixement del dret en sí mateix i per això no li calia demostrar-ho explicant allò que no cal.

A més, la llista de càrrecs relacionats amb institucions del Dret civil de Catalunya és demostrativa del que dic: des de la secretaria del II Congrés jurídic català; el nomenament com Acadèmic de número de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya a la que va pertànyer des de l'any 1973; la secretaria de la Càtedra de Dret civil català "Duran i Bas", així com la direcció del seu seminari, amb la Comissió de

Codificació de Catalunya, la seva pertinença al consell de redacció de la RJC, que va permetre la participació dels joves professors de la UB en el comentari de sentències del Tribunal Suprem referides al Dret civil català, etc. demostra que la seva dedicació no ha estat una casualitat.

Devem també a en Lluís una tasca que segurament no ha rebut prou reconeixement ni de la comunitat científica ni dels pràctics del dret: la col·lecció “El Derecho civil catalán en la jurisprudència”. Sota el patrocini i la iniciativa de la Càtedra Duran i Bas, es va iniciar la compilació i publicació del text íntegre de les sentències dictades pel TS des de la vigència del Codi civil. Aquesta col·lecció inclou també les sentències del Tribunal de Cassació de la Generalitat republicana i les sentències del Tribunal Suprem anteriors a 1889. Després va intentar una cosa semblant amb les sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, tasca que va assumir la Conselleria de justícia, sempre sota la direcció de Puig Ferriol, primer en paper i després en CD. Però això es va encallar ja no sé en quin moment.

2º Hi ha un segon bloc d'aspectes jurídics dels que no vull deixar de parlar: el seu mestratge com a professor de generacions d'estudiants a la UAB. I aquí haig de donar un pas més per referir-me a en Lluís Puig Ferriol com a professor de Dret civil. Perquè si bé és indiscutible que la principal activitat que va desenvolupar se centra en l'estudi i aplicació del Dret Civil Català, no s'ha d'oblidar que essent catedràtic de Dret civil, el que ha ensenyat durant la seva llarga carrera universitària ha estat Dret civil, quatre cursos de Dret civil: part general i persona; negoci jurídic; obligacions i contractes; drets reals i hipotecari; família i successions. *Pas mal*. I va fer unes oposicions de professor agregat amb 6 exercicis, en un ambient no excessivament amical, al Instituto de Estudios jurídicos, a Madrid. Tampoc vull dir “hostil”, però com dirien els anglesos, “not friendly”.

Aquelles oposicions van marcar una època, perquè van significar el moment en què els universitaris catalans vam sortir de casa i ens vam donar a conèixer, essent considerats tots com a importants i ben preparats professionals.

Però és que a més, durant molt de temps el seu treball sobre les obligacions solidàries, en el llibre homenatge a Vallet de Goytisolo ha estat un punt de referència; el poden veure citat a totes les obres sobre aquesta no fàcil qüestió.

Cal afegir també la seva col·laboració en el fonamental llibre de Puig Brutau “Fundamentos del Derecho civil”, en la part de dret de la persona. Aquesta col·laboració va ser també un dels moments importants de la seva producció sobre teoria jurídica.

I els nostres col·legues de la resta de les universitats espanyoles no van tenir cap inconvenient en reconèixer-li els seus mèrits. En Puig Ferriol podria haver quedat arraconat en el nord-est de la geografia espanyola. Però no. Va ser elegit i el seu mandat renovat com a President de l'Asociación de Profesores de Derecho civil, succeint a Albaladejo i com a culminació de la seva carrera, els seus companys li vam oferir un llibre homenatge: *Homenaje al profesor Lluís Puig i Ferriol*, 2006, llibre que recull els

treballs redactats amb motiu de la seva jubilació com a Catedràtic de dret civil de la Universitat Autònoma de Barcelona de professors de tot l'Estat.

Les qualitats humanes i personals de Lluís Puig han fet que sense massa dubtes tothom el consideri com un home bo i prudent. Però això no li ha estalviat les conseqüències de les lluites universitàries. Però aquesta és una qüestió que ja no importa.

I no vull deixar passar l'ocasió de recordar en Lluís Puig com a jutge. Una de les funcions més nobles en el camp del dret és la judicatura; segurament, tan noble com l'ensenyament. La transmissió del nostre coneixement als joves i no tan joves que ens demanen la informació que els cal per a la seva tasca és un acte de generositat i també ho és la dedicació a la solució de les disputes entre les persones, a tots els nivells. Puig Ferriol va dur a terme amb generositat i dedicació aquestes dues funcions, com a professor a la UAB i com a jutge a Barcelona i Andorra. Mai ningú m'ha parlat en contra d'en Lluís. Durant uns anys al TS, vaig coincidir amb en Jesús Corbal, company seu al TSJC i sempre el recordava com a home prudent i assenyat. Potser no sabia idiomes, no havia estudiat a l'estranger, però el seu sentit jurídic era molt més alt que el de moltes altres persones amb una formació diferent. Tenia el sentit del dret com un vell romà.

En definitiva, en Lluís Puig va ser fill d'una formació concreta en una època concreta. El seu raonament, plenament jurídic i perfectament harmònic i coherent és un regal que ens va fer a tots aquells que avui reconeixem la seva qualitat d'home savi i lamentem que ja no estigui entre nosaltres. Descansi en pau.

Encarna Roca Trias.